

Fotosbírka NPÚ GnŘ

Základem sbírky fotografické dokumentace NPÚ GnŘ je sbírka Státního ústavu fotoměřičského, založeného v roce 1919, dále Památkového úřadu (1920) a Národní kulturní komise (1946). V dubnu 1953 došlo k jejich sloučení do Státní památkové správy, poté v roce 1958 k transformaci do SÚPPOP, později SÚPP a od roku 2003 NPÚ. Fondy se rozrůstaly jednak vlastní fotografickou činností těchto institucí, jednak nákupy, odkazy a dary. Do sbírky se tak dostaly cenné soubory fotografií např. Františka Friedricha, Jindřicha Eckerta, Františka Durase, Bohumila Vavrouška, ateliéru Bruner-Dvořák, Hugo Zatloukala, Karla Plicky, Carla Bellmana, Antonína Podlahy, Zdeňka Wirtha, Jakuba Pavla, dále soubory unikátních fotokopíí od Vídeňského památkového úřadu, bývalého MŠANO, nakladatelství Orbis, a rovněž v neposlední řadě i dílčí fotodokumentace krajských středisek památkové péče. V průběhu let tak byla vytvořena jedinečná sbírka negativů a fotografií, jejíž rozsáhlost, hloubka a dokumentační hodnota dosahuje mezinárodního významu.

1. Evidence a uspořádání tzv. sbírky fotografické dokumentace NPÚ

1) Evidence – přírůstkové (evidenční) knihy

Základem evidence sbírky fotografické dokumentace NPÚ GnŘ je 47 přírůstkových (evidenčních) knih, které obsahují následující údaje o objektu na uchovávaném fotografickém snímku: ¹ místopisné údaje o objektu (případně i okres), název objektu s orientačním popisem, rozměr negativu, datum vzniku snímku, jméno autora, původ fotografie, případně další údaje v poznámce. Tyto knihy se dále dělí na přírůstkové knihy negativů, originálních fotokopíí a diapositivů.

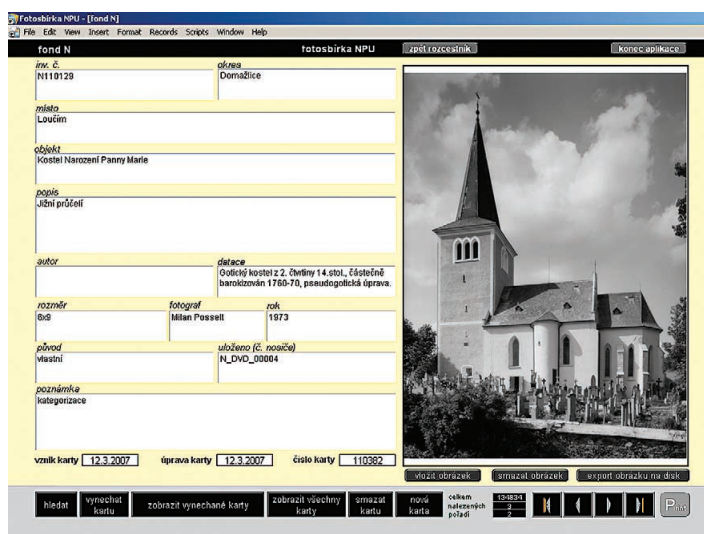
Negativy

V přírůstkových knihách negativů se zvlášť evidují černobílé negativy a zvlášť negativy barevné (oproti černobílým negativům se jedná o mizivé množství). Černobílé negativy jsou evidovány v jedné číselné řadě, jejich původ lze rozlišit podle inventárního čísla.

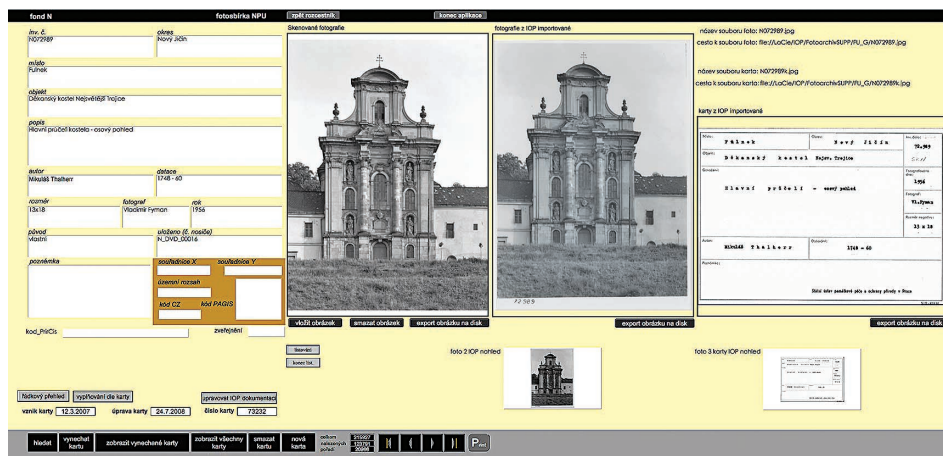
Přírůstková čísla vlastních negativů jsou v rozmezí 1 až cca 132 750. Jsou evidovány v celkem 26 knihách, 26. kniha je rozpracovaná. Jednotlivé přírůstkové knihy obvykle obsahují 5 000 evidenčních položek, výjimku tvoří kniha první (1 – 9 200), kniha druhá (9 201 – 15 000), kniha devatenáctá (95 001 – 105 000).

Přírůstková čísla negativů přejatých (pracovně označované ORBIS) a **pracovních referenčních negativů** (souhrnně označované jako tzv. Heroutův archiv) začínají položkou 150 001. Nově přidělovaná inventární čísla dosahují položky kolem 171 200. Jsou evidovány ve 4 knihách, čtvrtá kniha je rozpracovaná.

Barevné negativy mají svoji vlastní číselnou řadu, evidovány je pouze 1 268 položek, přičemž před pří-

1

2

růstkovým číslem se nachází písmeno B (barva), případně C (color).

Originální fotokopie

Originální fotokopie mají rovněž svoji vlastní číselnou řadu a před inventárním číslem je vždy uvedeno písmeno F. Jsou evidovány ve 12 knihách, jednotlivé knihy obsahují vždy 5 000 evidenčních položek, dvanáctá kniha je rozpracovaná. Celkem je evidováno 57 932 originálních fotokopíí.

Diapositivy

Vlastní číselnou řadu mají i diapositivы. Před jejich inventárním číslem je vždy uvedeno písmeno D. Diapositivы jsou evidovány ve čtyřech přírůstkových knihách. V prvních třech knihách jsou zaevidovány zarámované diapositivы (do rozměru 7 x 7 cm), třetí kniha je rozepsaná. Celkem je evidováno cca 15 370 položek. Ve čtvrté knize jsou evidovány diapositivы určené do tisku. Jejich evidence začíná číslem D50 000 a končí prozatím číslem D52 750.

Obr. 1. Ukázka první verze elektronické karty v databázi negativů z fotosbírky NPÚ GnŘ.

Obr. 2. Ukázka nové elektronické karty v databázi negativů z fotosbírky NPÚ GnŘ.

2) Uspořádání

Náhledová kartotéka

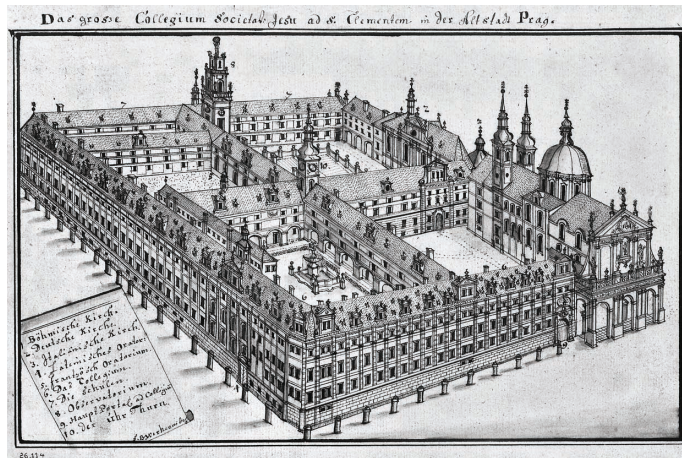
Je určena pro studium, obsahuje celkem dvacet jedna kartoték po dvaceti zásuvkách a čtyři dvojzásuvky. Náhledové karty s fotografiemi jsou řazeny abecedně podle jednotlivých obcí. Vyčleněna je pouze Praha a speciální katalog rukopisů a starých tisků.

■ Poznámky

1 Může jít o originální negativ, negativ – reprodukcí, originální pozitivní kopii či zvětšeninu, anebo o originální diapositiv. Vedle těchto historických fondů se v současnosti postupně rozrůstá nový fond digitálních fotografií.

3

4

Obr. 3. Ploskovice, zámek, V. Špaček, 20. a 30. léta 18. století. Sken negativu z fondu ORBIS. Jediný dochovaný fotografický záznam vzhledu střechy pravého křídla areálu zámku v Ploskovicích před přestavbou během 2. světové války. Fotosbírka NPÚ GnŘ.

Obr. 4. F. B. Werner, prospekt Klementina, rytina, 40. léta 18. století. Sken skleněného archivního negativu 18 × 24 cm, fotografováno r. 1942. Fotoreprodukce jedné z originálních vedut Friedricha Bernharda Wernera. Originální soubor Wernerových vedut z let přibližně 1710–1752, nazvaný *Topografie Čech a Moravy, se původně nacházel v Městské knihovně v polské Vratislavi. Ke konci války byl při požáru zničen a dochovány jsou dnes pouze fotokopie vedut ve fotobírci Národního památkového ústavu České republiky, pořízené v letech 1932 a 1942. Kresby F. B. Wernera jsou historiky vnímány a vysoce ceněny jakožto zásadně důležitý badatelský pramen. Fotosbírka NPÚ GnŘ.*

V rámci obce se dodržuje následující řazení:

- plány, mapy,
- historická vyobrazení,
- celkové pohledy,
- opevnění,
- náměstí (abecedně),
- ulice (abecedně),
- jednotlivá čísla popisná,
- církevní stavby,
- různé (hřbitovy, sochy, kašny, atd).

Obdobné řazení se dodržuje v rámci fotodokumentace i u jednotlivých objektů:

- plány,
- historická vyobrazení,
- exteriéry – celkové pohledy, detaily,
- interiéry – celkové pohledy, detaily.

Specifické řazení má Praha. Nejprve jsou řazeny mapy, plány, historická vyobrazení a celkové pohledy týkající se celého města. Následují jednotlivé měst-

ské čtvrti Staré Město, Nové Město, Malá Strana, Hradčany. Zbývající městské čtvrti jsou již řazeny abecedně a uspořádání odpovídá řazení v rámci jednotlivých obcí.

Další specifikum má kartotéka rukopisů. Rukopisy jsou řazeny podle místa uložení (obec, knihovna).

Jako první je řazena Praha, další řazení obcí je abecední.

Poslední specifickou kartotékou je tzv. „Různé“. Zařazeny jsou tu fotografie z ciziny, rukopisy uložené v cizině, umělecký průmysl, obrazy, portréty, výstavy atd.

Náhledová karta

Základní položkou kartotéky je tzv. náhledová karta. Jde o dvoulist velikosti A5 s fotografií nebo fotografiemi uvnitř. Karta obsahuje na přední straně následující údaje:

- místo,
- okres,
- inventární číslo,
- objekt,
- označení (popis),
- autor (objektu),
- datování (objektu),
- datum zhotovení fotografie,
- jméno fotografa,
- rozměr negativu,
- poznámka.

II. Uložení sbírky fotografické dokumentace

Originální fotografie (bez původního negativu)

Jedná se o fotokopie, u kterých není k dispozici negativ. Fotokopie do rozměru 13 × 18 cm jsou vlepeny do náhledových karet a uloženy v náhledové kartotéce. Originální fotokopie větších rozměrů jsou nalepeny na kartony a uloženy ve speciálních krabicích v prostoru s příslušně upravenými klimatickými podmínkami. Po-

pis na kartonu odpovídá údajům na náhledové kartě, řazení je abecední a kopíruje způsob řazení náhledových karet.

Část originálních fotokopí byla v minulosti reprodukována a negativy byly včleněny do fondu negativů. Na náhledovou kartu se pak vlepoval jak originál (pouze do velikosti 13 × 18), tak i nově pořízená reprodukce. Nyní se originální fotokopie digitalizují, po digitalizaci se již do původní sbírky nevracejí. Jsou nově zabaleny a uloženy ve speciálních krabicích (program FOTOARCHIV EMBA).

Negativy vlastní

Negativy s rozměrem 18 × 24 cm a větší (24 × 30, 50 × 30) jsou uloženy ve 37 kovových čtyřzásuvkových kartotékách (obsazeno celkem 144 zásuvek). Z velké části se jedná o negativy na skleněné podložce. Negativy s rozměrem 13 × 18 cm jsou uloženy v 11 kovových kartotékách s 20 zásuvkami, obsazeno je 212 zásuvek, z toho 60 obsahuje pouze negativy na skleněné podložce, v dalších zhruba 60 se vyskytují oba druhy materiálu – skleněná podložka, pružná podložka. Negativy 6 × 6, 6 × 9 a 9 × 12 cm jsou uloženy ve 3 kovových kartotékách se 30 zásuvkami, obsazeno je 80 zásuvek, zhruba 40 zásuvek obsahuje pouze negativy na skleněné podložce. Barevné negativy jsou uloženy ve 4 zásuvkách, jejich maximální velikost je 13 × 18 cm.

Negativy přejeté

Tato část sbírky se pracovníčně označuje jako „ORBIS“, neboť zde převažují negativy tohoto nakladatelství. Specifickou součástí negativů z nakladatelství ORBIS jsou negativy Františka Seidla, které ORBIS získal po znárodnění Seidlova ateliéru. V této části fotosbírky jsou však zařazeny i negativy SPÚ (Státního památkového úřadu) a dalších autorů, např. Hugo Zatloukala nebo Jakuba Pavla. Jedná se o negativy na skleněné i pružné podložce a v různých formátech (6 × 6, 9 × 12, 10 × 15, 13 × 18 cm). Podle informací bývalých pra-

5

Obr. 5. Vladimír Hyblík, šéffotograf dokumentačního útvaru SÚPPOP v letech 1958–1989. Fotosbírka NPÚ GnŘ.

covníků byly do sbírky včleněny v souvislosti se sloučením Fotoměřického ústavu se Státním památkovým úřadem a Národní kulturní komisí ve Státní památkovou péči. Negativy ORBIS se staly součástí sbírky SPÚ již před rokem 1953.

Nezpracované negativy ORBIS (ve 4 kovových kartotékách po 20 zásuvkách) jsou uloženy abecedně (obdobně jako u způsobu řazení v hlavní kartotéce), zpracované negativy jsou naopak uloženy již opět podle inventárních čísel a rozměrů ve 4 kovových kartotékách se 20 zásuvkami (obsazeno 74 zásuvek) a v jedné kovové kartotéce se 30 zásuvkami (negativy 6 × 6 cm). Hrubým odhadem zbývá zpracovat 18 000 negativů.

Další část přejatých negativů tvoří tzv. *Heroutův archiv*. Jde o pracovní negativy referentů, v nichž převažují negativy PhDr. Herouta. Negativy jsou bez čísel, řazení je abecední a opět odpovídá způsobu řazení v hlavní kartotéce. Jedná se o negativy na pružné podložce o velikosti 6 × 6 cm nebo 24 × 36 mm (kinofilm). Jejich kvalita je mnohdy sporná, avšak často jsou jedinou dostupnou obrazovou dokumentací. Negativy jsou postupně zpracovávány a včleňovány do sbírky. Jsou uloženy ve 3 kovových kartotékách se 30 zásuvkami.

Diapozitivy

Pracovní diapozitivy v rámečcích k projekci při přednáškách jsou zařazeny podle čísel a rozměrů ve speciálních krabicích. Diapozitivy pro tisk jsou uloženy a popsány stejně jako negativy. K orientaci ve fondu diapozitivů je veden abecední lístkový katalog.

Archiv SÚRPMO

Pro potřeby SÚPP zakoupilo MK ČR v roce 1999 kompletní soubor negativů a diapozitivů z dokumentace SÚRPMO. Je uložen ve 20 dřevěných skříních o rozměrech 80 × 120 × 50 cm. Jedná se o negativy na skle-

něné a pružné podložce o rozměrech 13 × 18, 9 × 12, 6 × 9 cm. Součástí je také soubor skleněných desek, zakoupených od Komunálních služeb, jejichž fotoproviz využíval při svém průzkumu památek PhDr. Líbal před založením SÚRPMO v roce 1954. Veškeré negativy, ať již zakoupené, nebo pořízené v rámci vlastní činnosti, nebyly v SÚRPMO uchovávány s popisem a identifikací zobrazeného objektu a nacházejí se pouze ve velkých, blíže nespecifikovaných blocích – např. Cheb, Komárov atd. Konkrétní objekt nelze nalézt, není možné ani zjistit, co je vlastně na jednotlivých negativech, v některých případech neexistuje ani přesný záznam o datu vzniku snímku.

Stav souboru negativů SÚRPMO je tedy následující:

- bloky negativů uložených podle autorů,
- není jednotná číselná řada,
- náhledové pozitivy neexistují,
- evidence v sešitech podle autorů nebo referentů, bez přesnějšího rozlišení.

Soukromé archivy

V roce 2012 zakoupil NPÚ soukromý fotoarchiv pana Vladimíra Hyhlíka, bývalého dlouholetého vedoucího fotografického oddělení. Tento celek čítá řádově několik desítek tisíc negativů, diapozitivů a černobílých fotografií z oblasti památkové péče (součástí Hyhlíkova archivu je také soubor pohlednic). Zpracování je u tohoto bloku archivní fotodokumentace teprve v počátcích.

Posledním významným fondem, který fotosbírka NPÚ GnŘ získala, je soukromý archiv PhDr. Jaroslava Herouta. PhDr. Herout NPÚ tento svůj archiv věnoval krátce před svou smrtí v roce 2015.

III. Digitalizace – databáze fotosbírky NPÚ GnŘ, její vznik a naplňování

V současnosti probíhá převod evidence fotosbírky do digitální podoby (databáze FileMaker).

Databáze má 4 sekce: fond N (negativy), fond F (originální foto), fond D (diapozitivy), nově fond DIGI (digitální snímky). Údaje v databázi u každého evidenčního čísla jsou shodné s údaji na náhledové kartě (popřípadě doplněny o další informace). Do databáze je zatím průběžně ukládán fond N, D a DIGI, digitalizuje se ale i fond F.

Uživatelské prostředí

Vzhled elektronické karty databáze, vytvořené v programu FileMaker, je inspirován původní inventární kartou fotosbírky, užívanou ve fotosbírce od dob vzniku SÚPPOP (viz obr. 1 a 2).

Zdrojovým základem informací pro databázi fotosbírky NPÚ GnŘ byly přírůstkové knihy, jejichž přepis do počítače byl zahájen v rámci projektu VV 9703 již v roce 1998. Pro následné zpracování a sjednocení úpravy zápisů v přírůstkových knihách byla vytvořena makra v programech Word (pro základní korektury – kontroly,

zda je správně typograficky psána pomlčka, lomítko, počáteční a koncová závorka, dvojtečka, tečka a čárka atd.) a Excel. Makro wrd2xls řešilo převod záznamů z dokumentu Word do programu Excel (soubory Excel je možno bezproblémově načíst do databáze), další korektury bylo možno provádět pomocí maker už přímo v Excelu. Jedná se o kontroly, při nichž bylo sledováno:

- 1) zda mezi přírůstky – inventárními čísly není nevyplněný řádek,
- 2) zda každému inventárnímu číslu předchází písmeno N (negativ),
- 3) zda souhlasí počet číslic,
- 4) zda není v rámci jedné knihy porušena číselná řada.

Již na počátku roku 2007 byla uvedena do provozu sekce databáze fotografických negativů. V první fázi do ní bylo převedeno cca 130 000 záznamů z přírůstkových knih fotosbírky, které prošly softwarovou kontrolou, viz výše. Přibližně od března 2007 byly do této databáze vkládány tonálně upravené náhledové fotografie z již digitalizovaných negativů. Databáze umožňuje vyhledávat fotodokumentaci jak podle inventárního čísla, tak podle názvu (i neúplného) objektu, případně podle dalších údajů. Při vkládání náhledových fotografií do databáze dochází navíc ještě k dalšímu upřesňování zápisů v elektronické evidenční kartě snímku podle stávajících papírových karet z kartotéky (v mnoha případech se totiž některé údaje o snímku nacházejí jen v přírůstkové knize a jiné na kartě v kartotéce). Ruční vkládání jednotlivých fotografií do databáze s upřesňováním záznamů tak přináší tolik žádanou sloučenou informaci z obou zdrojů (přírůstkové knihy, evidenční karta).

V současné době je karta dále rozšířena o sken přední textové strany původní papírové karty a tzv. „rychlý“ sken náhledové fotografie uvnitř původní papírové karty (obr. 2).

Digitalizace fondů fotosbírky NPÚ GnŘ

Fondy fotosbírky NPÚ GnŘ jsou postupně digitalizovány, a to dvěma způsoby. První spočívá v kompletní digitalizaci tzv. evidenčních karet kartotéky (již dokončeno), druhý v postupném převodu fotografických negativů a historických fotokopií do podoby exaktních digitálních ekvivalentů, které by obsahovaly pokud možno veškeré obrazové informace zaznamenané na původních analogových obrazech. Z postupů digitalizace, aplikovaných na fotosbírku NPÚ GnŘ, vychází příslušná kapitola metodické publikace NPÚ.²

Archivace digitalizátů

Digitální verze analogových originálů (negativů a fotokopií) byly zprvu ukládány souběžně na 3 DVD nosi-

■ Poznámky

² Ladislav Bezděk – Martin Frouz, *Digitální a digitalizovaná fotografie pro vědecké účely v praxi památkové péče*, Praha 2014.

čích, konkrétně na 2 DVD nosičích odlišných značek a na 1 archivním DVD nosiči s vrstvou 24karátového zlata (doba životnosti je výrobcem udávána 100 let). V současné době je pro archivaci užíván trojí způsob uložení:

- diskové pole se zrcadlením uložených souborů na pracovišti fotooddělení,
- samostatný externí HDD,
- zálohovaný datový sklad NPÚ GnŘ.

Evidence analogové fotodokumentace je rovněž obsažena v databázi Tritius.

Fotodokumentace ve fondech územních odborných pracovišť

Na činnost úřadu Státní památkové správy (vzniklé po roce 1953) navázaly roku 1958 nejen SÚPPOP jakožto teoretické a metodické pracoviště, ale i Krajská střediska památkové péče a ochrany přírody, vykonávající faktickou správu památkových objektů v majetku státu. Vedle velmi rozsáhlé fotosbírký SÚPPOP tedy zákonitě postupně rostly i fondy fotodokumentace jednotlivých krajských středisek. V jejich fotosbírkách se nachází fotodokumentace pořízená z větší části ve vlastní působnosti (zpravidla až od přelomu 50. a 60. let 20. stol.), není tu však zcela vyloučeno ani začlenění fotodokumentace starší, pocházející z darů od soukromých osob, nebo v některých případech také fotodokumentace získané reprodukováním či skenováním zapůjčených unikátních předloh, vztahujících se ke spravované památce či celému areálu.³

Fotodokumentace z konce 60.–70. let 20. stol. je většinou středofórmátová (čb. negativy rozměru 6 × 6 cm), pořizovaná fotografy – zaměstnanci ústavu nebo odbornými pracovníky jako pomocná pracovní dokumentace. V pozdějším období postupně roste využívání formátu kinofilmu (24 × 36 mm), po větším rozšíření minilabů (konec 80. let) již i barevného. V 90. letech se objevuje archivování barevných fotografií (minilabových zvětšenin z kinofilmu) a v některých případech také barevná fotodokumentace předmětů z mobiliárních fondů hradů a zámků na barevném diapositivu (opět převážně kinofilmového formátu 24 × 36 mm).

Ladislav BEZDĚK; Monika HOCKOVÁ

■ Poznámky

3 Příkladem takové unikátní dokumentace je digitalizace skleněných desek 13 × 18 cm ze soukromé sbírky, které zachycují situaci vesnic v Domaslavickém údolí před zatopením Černovickou přehradou – digitální archivní kopie těchto snímků byly doplněny potřebným značením a informacemi a byly v roce 2006 včleněny do fondu fotografií a negativů ÚOP NPÚ v Ostravě.

Historická fotografie a její evidence v mobiliárních fondech hradů a zámků

Historická fotografie tvoří významnou součást dochované mobiliární výbavy hradů a zámků ve správě NPÚ. Tyto nemovitosti včetně mobiliárního vybavení přešly do státního majetku v rámci konfiskací po 2. světové válce. Po postupném převodu památkových objektů do správy krajských středisek státní památkové péče a ochrany přírody na základě směrnice ministerstva školství a kultury¹ byly do správy státních organizací od roku 1966 převáděny nejen nemovitosti, ale i věci movité v instalacích, depozitářích, provozních prostorách a zápůjčky jiným organizacím. Historická fotografie nebyla v této době vnímána jako významná či umělecky cenná součást mobiliárního vybavení, nebyl jí přikládán význam ani jako doklad každodenního života na šlechtickém sídle. Byla vnímána spíše jako archiválie, proto byla v 50. a 60. letech značná část tohoto fondu převedena jako součást sbírek do různých institucí, archivů, muzeí a galerií. Zde byly v důsledku odtržení od objektu původu a v důsledku specifického způsobu evidenčního zpracování v těchto institucích ztraceny mnohé kulturněhistorické souvislosti. Přesto je k dnešnímu dni v mobiliárních fondech² památkových objektů³ – hradů a zámků – ve správě NPÚ dochováno a v druhové skupině fotografie evidováno 252 698 inventárních jednotek, což představuje více než 22 % z celkového počtu předmětů mobiliárního fondu. Toto číslo bude v důsledku postupného zpřesňování a rozpracování evidence mobiliárních fondů (například individuálního zpracování jednotlivých fotografií v rámci fotografických alb či jiných konvolutů historických fotografií) ještě narůstat.

Fotografické fondy dochované ve vybavení hradů a zámků jsou nesmírně cenné z hlediska kulturněhistorického. Zachovávají vazbu na objekt původu, aristokratické rody či rodiny vlastníků. Jako takové jsou nezastupitelným pramenným materiálem pro studium života šlechty v našich zemích. Mezi nejpočetnější a nejvýznamnější patří např. soubor historických fotografických materiálů ze zámku Konopiště. Jeho výjimečnost je dána nejen jeho obsažností, ale i přímou vazbou na rodinu následníka rakouského trůnu Františka Ferdinanda d'Este. V současnosti je zde evidováno více než 21 tisíc inventárních jednotek, což představuje 28 % mobiliárního fondu objektu. Tento rozsáhlý soubor je sice poměrně solidně evidenčně zpracován, komplexní vědecké zpracování z hlediska historie, kulturní historie, dějin všedního dne a dalších specializací zcela jistě přinese i závažné vědecké poznatky.

Z mnoha dalších významných památkových objektů ve správě NPÚ, kde se v mobiliárních fondech dochovalo velké množství historických fotografií a dalšího fotografického materiálu, můžeme jmenovat zámek Lysice, kde je k dnešnímu dni evidováno téměř 24 tisíc

fotografií, což tvoří 59 % mobiliárního fondu objektu, zámek Náchod – přes 18 tisíc fotografií (63 % mobiliárního fondu), zámek Mnichovo Hradiště – přes 16 tisíc fotografií (40 % mobiliárního fondu), zámek Sychrov – přes 16 tisíc fotografií (30 % mobiliárního fondu), zámek Jaroměřice nad Rokynou – téměř 14 tisíc fotografií, tj. 37 % mobiliárního fondu objektu, zámek Velké Losiny – téměř 12 tisíc fotografií (49 % mobiliárního fondu), Buchlovice – přes 10 tisíc fotografií (32 % mobiliárního fondu), zámek Žleby – přes 9 tisíc fotografií (23 % mobiliárního fondu) a mnohé další. Celkově lze říci, že tam, kde se fondy historického fotografického materiálu dochovaly, představují podstatnou část mobiliárních fondů památkových objektů ve správě NPÚ, a to jak z hlediska množství, tak i historického a kulturněhistorického významu.

V takto rozsáhlém souboru se nacházejí snad všechny druhy fotografického materiálu, námětů, žánrů, všechny typy fotografií a fotografických technik. Jsou zde např. daguerrotypie, fotografie na sláném papíru, stereofotografie, skleněné negativy, ušlechtilé tisky a samozřejmě také novější techniky první poloviny 20. století, vizitky a kabinetky, fotografie profesionální, ateliérové, amatérské, dokumentační, portréty, fotografie interiérů i exteriérů, žánrové fotografie atd.

Nejcennějším typem historického fotografického materiálu, ale i nejcennějšími předměty v mobiliárních fondech jsou daguerrotypie. V současnosti je v mobiliárních fondech identifikováno několik desítek daguerrotypií, nejpočetnější soubor se nachází na státním zámku Kynžvart. Do tohoto souboru patří i světově významná *Kynžvartská daguerrotypie*, jedna z prvních daguerrotypií, vytvořená Louism Daguerrem před zveřejněním vynálezu v roce 1839. V roce 2006 byla prohlášena za movitou národní kulturní památku, v současnosti je jako dlouhodobá zápůjčka vystavena v expozici Národního technického muzea.

Historický fotografický materiál byl, stejně jako ostatní mobiliární vybavení hradů a zámků, již při svém přechodu do státního majetku evidován. Byla to rukopisná či strojopisná majetková evidence – seznamy vybavení jednotlivých místností konfiskovaného objektu.⁴ Zde však nebyla fotografickému materiálu věnována přílišná pozornost. Jednotlivě, pod samo-

■ Poznámky

1 Směrnice ministerstva školství a kultury č. 19 z 2. března 1966 pro převod památkových objektů do správy krajských středisek státní památkové péče a ochrany přírody, Věstník MŠK z 10. dubna 1966.

2 Mobiliární fondy hradů a zámků ve správě NPÚ jsou včetně fondů historické fotografie prohlášenými kulturními památkami.

3 Prohlášených kulturních památek.

4 Tzv. černé knihy.